

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in valja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Nekopisi se ne vračajo. Nezmamkovan piema se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Vsprejema naročnina, iserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldna. — Nezaprto reklamacije so poštno proste.

Štev. 10.

V Mariboru, dne 9. marca 1905.

Tečaj XXXIX.

Kmet — trpin.

Mnogokrat se čita po časopisih, kako delavci tu in tam štrajkajo, zahtevaje krajšo dobo dela na dan, pa priboljšek v plačilu. Mi jim gotovo ne zavidamo tega, dobro vedo, kako trudapolno je enolično njih delo in kolika beda vlada pogosto v njih družinah. Saj se njim pa tudi naravnost na obrazih in životu vidi, da so le nekak živi stroj, kateri vse svoje življenje dela za slab svoj obstanek in pa za — tuj dobiček. V vseh tako opravičenih zahtevah je kmeto ljudstvo enih misli z delavci — mučeniki, da bi se namreč njih stan vsaj toliko zboljšal, da bi z upanjem gledali v svojo bodočnost.

Vendar ko tako milujemo delavca, ne smemo nikakor pozabiti zraven še na drugega trpina in ta je posebno v današnjem času — kmet! Njegov stan je bil svoje dni ponosen in čisljan, sedaj pa je siromak zatiran od vseh strani, od zgoraj, od strani in od spodaj. Naj mi bode dovoljeno v kratkem nekoliko razločiti raznovrstno in veliko njega gorje.

I.

Od zgoraj ga pritiskajo mnogi in težki davki. K obilnemu direktnemu zemljiščnemu davku priložijo se debele deželne, okrajne in občinske doklade, da se direktni davek z njimi združen vsaj podvoji, če še ne več! K temu se še skoraj vsako leto pridružijo kakšni izredni stroški. Saj vemo, da nobena javna

stavba in poprava ne gre mirno mimo njegovega žepa. Dalje zahtevajo gotov denar: zavarovanja poslopij, zavarovanja zoper nezgode delavcev in še mnogo drugih reči, na katere še prej nikoli ni mislil. Dotični organi, ki te stroške nakladajo, se pač zanesejo na njegova namena, češ: drugi stanovi nam niso gotovi, toda kmet, če stvar spravimo enkrat v uradne roke, on se nam potem ne more umakniti. — Ali ni res tako, gospoda pri deželni, okrajni ali tudi občinski mizi?

Kakor od zgoraj, tako je kmet siromak zatiran, če ne celo zapuščen tudi od strani, to je od njegovih vrstnikov in pomagačev — delavcev. Draginja dela postaja vsako leto večja in pomanjkanje delavcev je vedno bolj občutljivo. Mladi ljudje ko dorastejo, ne vedo kam bi se dejali, da bi bilo manj dela, več pa plačila. Pustivši dom in bolehave starše na skrb sorodnikom in pa občini, bežijo v tujino na vse strani. Tako se najde naših ljudi sedaj povsod po širnem svetu, le doma jih manjka za delo. Pravijo, da iščejo boljši zaslužek. Za Boga, ali doma tudi ni zaslužka, ako pa je moral naš kmet v teku dveh desetletij zvišati plačo svojim služabnikom in dninarjem skoraj za polovico?! In ali si morda kaj prihranijo za stare dni, ali morda podpirajo svoje revne sorodnike doma? Tudi to je tako redko kot bela vrana! Pač jih ni videti ali slišati po mnogo let, nazadnje pa se še vendar marsikateri spomni, kje se je rodil, ter s svojo umazano domovinsko knjižico ves pohabljen se

privleče od kod, rekoč: Vaš rojak sem, redite me! Prej mu je bilo kmeto delo in njegov kruh preslab, sedaj ko ne more več delati, sedaj naj mu bode pa kmet oče in občina mati! Kje je tu doslednost, kje pravica v zakonu?!

Rusko-japonska vojska.

V Mandžuriji še vedno divja bitka. Poročila o bojih kar dežujejo, posebno od japonske strani. Zadnje dni minolega meseca in prve dni tega meseca so pošiljali Japonci cele kope zmagovalnih vesti. V začetku bitke so pisali, da se Rusi umikajo in da že zažigajo skladišča živil v Mukdenu, da jih ne dobijo Japonci v roke. V nedeljo, dne 5. t. m. je že bila celo poražena in obkoljena cela ruska armada. Toda vedno manj je zmagovalnih vesti in dne 6. in 7. t. m. se je že poročalo, da so bili ljuto napadajoči Japonci od Rusov navadno odbiti. Ruske prednje straže so se umaknile na utrjene postojanke, kjer odbijajo japonske napade. Nekatere važne točke so Japonci desetkrat napadli, a so bili dosedaj vedno odbiti. Zgube so na obeh straneh velike, toda morajo biti pri Japoncih večje, ker imajo kot napadalec slabše stališče.

Pri nekem napadu je ogoljufal podpolkovnik Pokrovskij Japonce na ta način, da jih je pustil priti prav blizu. Vojakom pa je ukazal, da naj vpijejo: „Bratje patron ni,

LISTEK.

Na lovu.

P. D.

I.

Aj, pozdravljen nam, ti debeli krčmar Andrej! Pozdravljen nam, ti dobrotnik naše vasi, podpornik naših teles, pozdravljen nam, ti zdravnik naših želodcev! — Pozdravljeno nam bodi pribežališče in zavetišče žejnih, lačnih in trudnih! Pozdravljen hladni tvoj hram, krčmar Andrej, tvoja peneča se pijača, tvoja dobrodejna krepčila!

Zares, čemu ne bi pripoznali radovoljno in brez zavisti veljave našega Andreja! Zakaj bi ne povedali odkrito, da nas prekaša i telesno i duševno! Poprašam vse, kedo bi se žnjimi skušal . . .? Ali morda naš poštar? Nikakor ne! Ali Andrejev brat, naš župan? Kaj še! In subi naš učitelj? Bodite resni, dragi!

Častit, spoštovan in ljubljen si od vseh, krčmar Andrej! In zato zahajamo k tebi po dnevi in po noči, da si poiščemo svetu, da si razvedrilo čelo, da si preženemo otožnost. Pri tebi iščemo miru. In zato te obiskuje naša inteligenca: Naš občinski tajnik, naš poštar,

naš učitelj — zato, samo zato. A ne morda, ker si si dal nov z oljnatimi barvami slikan napis: „Pri sodu“.

II.

Učitelj Čuš se je samozavestno naslonil na mizo, zazdehal bolj kakor je bilo potrebno in rekel svojemu sosedu, tajniku Šmitku:

„Sicer je pa dolg čas, gospoda!“

„Kaj hočete gospod učitelj, kaj hočete! Pomagajte si, če si morete, gospod Čuš!“

„Ali se meni godi kaj boljše, gospodje?“ popraša gospod poštar Grčar.

„Vi imate vsaj ženo in otroke!“

„Da, ženo in otroke imam!“ vzdihne poštar.

„Ah, gospoda moja, zakaj nismo mi v mestu? Kako krasne zabave bi si mogli prekrbeti!“ tarna učitelj.

„In mi smo vstvarjeni kakor nalašč drug za drugega.“

„Kot nalašč!“

Zadnji dve besedi je spregovoril poštar otožno in temno, da se je čulo, kakor jek iz smrekovega gozda. Potem pa je udaril s svojo četrtinko ob mizo in poklical krčmarja.

„Zdaj pijemo po litrih, gospoda!“

„Izvrstna misel! Prinesite, Andrej!“

In krčmar Andrej ni delal tako, kakor pri drugih gostilih. Ni se šel prepirat v kuhinjo

z ženo, ampak urno je tekkel po vino. Saj so bili to gospodje in stalni njegovi gostje!

„Ej, kje so časi, dragi moji“, govoril je učitelj, „kje so časi, ko smo živeli še v mestu, ko smo imeli na razpolago še gledališče, ko smo hodili h koncertom, ko smo prirejali še veselice, aj, kje so tiste ure! Sedaj pa smo v tej gorski vasi, kjer zvemo še-le čez dva dni, kaj se godi po svetu, v tem od vseh pozabljenem kotu, kjer se ne da začeti nič, prav nič!“

Učitelj Čuš je izgovoril. Bridko so bile njegove besede in silno so vplivale na njegove prijatelje, ki so žnjim vred čutili in trpeli, z njim tožili in pili.

„Res je! Pri nas ne zvemo ničesar, pri nas se ne zgodi nič, pri nas sploh nič ni!“

„Hvala Bogu, da še imamo Andreja! Kaj bi bilo brez njega!“

„Vprašam Vas, gospoda“, nadaljuje učitelj, ne mene se za Šmitkove besede, „vprašam vas, kam pridemo po tem potu? Jaz mislim, da je čas, skrajni čas, da začnemo delovati! Sram nas bi bilo, če si ne izmislimo ničesar, mi, ki se imenujemo po pravici inteligenca!“

„Izvrstno gospod Čuš, izvrstno!“

„Prav imate!“ pritrdi poštar.

„In zato mislim: Pogovorimo in posvetajmo se, kako in kaj, da si ustvarimo lepšo bodočnost,